

Izhaja vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroske
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tja-
kovnega društva do-
birajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posebni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 25.

V Mariboru, dne 19. junija 1902.

Tečaj XXXVI.

Pouka je treba!

V zadnjem času je bilo večkrat slišati o poneverjenjih pri posojilnicah in hranilnicah. Tudi na Spodnjem Štajerskem se je dogodil tak žalosten slučaj. Mi mislimo na velikansko poneverjenje pri nemški posojilnici v St. Lenartu v Slov. goricah. Vsak večji nered pri posojilnicah zadene večje število ljudi ter jim donese nesrečo. Celi kraji in okraji so lahko gmotno uničeni zaradi takega nepoštenega dejanja s posojilničnim denarjem.

Razlog, da se pri manjših posojilnicah morejo dogoditi take reči, je navadno, ker se člani odbora in nadzorništva nič ali pa premalo spoznajo pri računanju, pri knjigovodstvu. Spreten in dobro poučen človek jim lahko vsemogoče natarba, člani mu verjamejo, podpišejo svoja imena ali pa naredijo križe. In joj potem vsem članom, a tudi vložnikom, ako je ta spreten človek njihov zaupnik, ako so se mu poverili vsi ključki in knjige in ako je — nepošten! Potem se nevednost drago plačuje.

Neznanje ni taka bolezen, za katero bi ne zraslo na božjem svetu nobenega zdravilnega zelišča. Proti neznanju pomaga — pouk. Večkrat smo že povdarjali v našem listu, da je treba našemu vrlemu kmetskemu ljudstvu obsežnega pouka v celem narodnem gospodarstvu. Tudi danes smo še tega prepričanja, a danes hočemo vzeti iz celote le jedno točko in povdarjati potrebo pouka v knjigovodstvu.

Slovenci na Spodnjem Štajerskem imamo mnogo posojilnic, gospodarskih zadrug in tudi nekaj konzumov. Število posojilnic, posebno pa še gospodarskih zadrug bo v bližnji bodočnosti zelo naraščalo. Ako nočejo naši ljudje, da jih bo vodil pri teh narodno-gospodarskih podjetjih le jeden slučajno strokovno izobražen človek, ako nočejo biti pod popolnim uplivom pojedinca, potem je neobhodno potrebno učenja v knjigovodstvu.

Kako se da tak pouk prirediti? Za blagor in napredek narodov zavzeto razumnistvo mora prevzeti ulogo učiteljev. Naj se ustanovijo poučni tečaji, recimo zimski poučni tečaji z dvakratnim poukom na teden, in v teh tečajih se začne s poukom. Nič ne de, ako se oglasijo za pouk le trije, štirje. Vsak začetek je težak, in s takimi tečaji se mora pri nas še ledina orati. Sicer pa so trije, štirje dobro poučeni in izobraženi možje že tudi močni stebri za vsaktero to ali ono narodno-gospodarsko podvzetje.

Za ta pouk se obračamo posebno na našo rodoljubno duhovščino. Kakor so z ljubeznijo do naroda in njegovega prosvetnega napredka nekdanj z velikimi naporji polagali tla za sedanjo ljudsko šolo, kakor so bili nekdanj svojemu ljudstvu ne samo učitelji v verskih rečeh, ampak tudi v začetkih posvetnih znanosti; tako upamo, da se bodo tudi sedaj usmili svojega ljudstva, ko mu je treba tako krvavo narodno-gospodarskega pouka. Čeprav jih nasprotniki imenujejo mračnjake in nazadnjake, naj tudi sedaj pokažejo, da so nazadnje vendar le oni

bili vedno pionirji pravega napredka, prave omike.

Mnogim se bo vsiljeval nek pomislek. Vprašali se bodo, ali je naše razumnistvo tudi za tako učiteljevanje dovolj sposobno? Na to odgovorjamo kratko: Kar se ni, se lahko doseže! In tukaj bi opozorili posebno našo »Zvezo slovenskih posojilnic«, da ona priredi vsaj jeden ali dva tečaja za tozadevni pouk. To bi bila sicer že dolgo njena dolžnost, a do danes je še ni storila, čeravno bi sama sebi s tako pripravo tudi veliko koristila. V našem listu se je že do »Zveze« stavila enaka zahteva, a zaman. Ako tudi sedaj ne bode hotela ničesar storiti, morali si bomo pomagati na drug način.

Spodnještajersko liberalno učiteljstvo.

Kakor čitamo v listih, bil je o Binkoštih v Gradcu shod zaupnikov štajerskega učiteljstva, na katerem se je razpravljalo, kako bo nemško in slovensko (liberalno) učiteljstvo postopalo pri prihodnjih deželnozborskih volitvah. V kratkem se bodo imeli nemški in slovenski liberalni učitelji posebej shod, da določijo program za svojo narodnost.

Liberalno slovensko spodnještajersko učiteljstvo že dolgo časa zavzema v politiki svoje posebno stališče. Vsa spodnještajerska učiteljska društva so se postavila odločno na program liberalne napredne stranke na Kranjskem ter drviijo za njo čez drn in trn. Njihovo glasilo je skrajno liberalno urejevan list

Listek.

Kristusa je hotel videti.

Pravljica.

Konec.

Ko je bil Štefan jedenkrat poprej celo noč molil, zaslišal je naenkrat neznan mu glas: »Bodeš me videl — in sicer na sveto noč!« — Neizmerno veselje je sedaj napolnilo njegovo dušo in popolnoma je pomladel njegov obraz.

»Kristusa bodem videl!« radoval se je in veselil. A takoj pa se je ustrašil:

»Kako pa ga naj sprejemem v svoji priprosti hišici in kako naj ga pogostim?«

Ta skrb ga je vedno vznemirjala. A kmalo se je potolažil. — Do božiča ni bilo več dolgo. Bilo se je treba tedaj hitro pripraviti. V majhni hišici na koncu mesta B. je nastalo vse živo. Mojster Štefan je letal brez prestanka, smejal se je kakor otrok ter obrnil vse narobe.

»Menda se mu je zmešalo!« govorili so ljudje in sklepali roke. A mojster Štefan se ni zmenil za-nje. Letal je po mestu, klical delavce, ukazoval, spodbujal na delo in ni mu bilo žal niti za denar.

»Kristusa bodem videl! Kristusa bodem videl!« veselil se je ter štel dneve in ure do svete noči.

Prišla je sveta noč. Gosta megla je že od zjutraj ležala nad mestom. Popoldne pa je bril mrzel veter in megla se je spremenila v mrzel dež. Povsod je bilo žalostno in mrzlo. Ljudje so hiteli domov ter se stiskali h gorki peči.

Mojster Štefan je pa bil vesel. Njegova hišica je bila popolnoma izpremenjena. Na tleh so ležale mehke preproge, na steni so visele dragocene podobe in v oknih je bilo vse polno cvetic. Na čelu sobice je stal vzvišen prestol z baldahinom, pokrit s svilo in okinčan z zlatom. In pred prestolom so stale na mizi, ki je bila pokrita z namiznim kakor sneg belim prtom, steklenice dragega vina in krožniki — polni nenavadnih jedij. Na nizkem stolcu zraven prestola je sedel mojster Štefan v novi obleki, molil je in trepetal v radostnem nemiru.

»Kristusa bodem videl! Kristusa bodem videl!« šepetal je sladko vsak trenutek.

Prišel je večer — sveta noč! Štefan je prižgal sveče na mizi, pregledal še enkrat celo sobo in bil je zadovoljen. Zunaj je bilo žalostno. Dež s snegom je še vedno padal. Težke kaplje so tu in tam udarjale na okna in v dimniku je žvižgal veter.

»Danes je zunaj slabo, prav slabo!« spregovoril je Štefan neskrbno ter se vsedel

zraven prestola; kaj mu je mar zato, kako je zunaj?

»Kedaj me vendar obišče — moj Bog in Gospod!« vzdihne nepotrpežljivo in gleda željno proti vratom. — In glej, — zunanja vrata zaškripljejo in v veži se zaslišijo koraki, tihi in plašni koraki...

Mojster Štefan zatrepeče ter vprè svoje oči, polne hrepenenja na vrata. Ta se odpró in v sobico stopi majhna, žalostna in umazana oseba. Bil je to deček kakih deset let star. Na nogah je imel raztrgane čevlje, ki so bili polni snega in blata. Život se mu je tresel od mraza in obraz je bil bleđ. Imel je revež staro suknjico, a ta ga ni dovolj varovala pred mrazom.

»Kaj hočeš tukaj?« zadril se je mojster Štefan nad dečkom, ko se je bil od osupnenja zavedel.

»Lačen sem in zebe me!« rekel je deček jokajoč ter pogledal neizrečeno žalostno mojstra Štefana.

»Danes tukaj ni nič za tebe! Drugokrat pridi! Pojdi hitro, odkod si prišel!«

»Usmilite se me za božjo voljo!«

»Le pojdi pojdi, z Bogom!« jezil se je Štefan. »Ravno zdaj pričakujem redkokedaj prišlega gosta...«

»O gospod, usmilite se me!« prosil in jokaj je deček. »Glejte — kakšno izobilje!

»Učiteljski Tovariš.« Poznali smo to izvzemno stališče naših jungovcev in sodrugov, vendar smo se zaradi ljubega hišnega miru le malo-kedaj pečali z njimi.

Za deželnozborske volitve pripravlja naše jungovsko učiteljstvo zopet svojo posebno akcijo. Kadar so volitve, takrat morajo nehati vsakoj ozir na ljubi hišni mir. Zato moramo tudi že danes odločno ugovarjati, da si liberalna jungovska struja ustvarja svoj program ter razglasa potem vsakega nasprotnika tega strankarskega programa kot nasprotnika celega učiteljskega stanu. To komedijo smo doživeli sedaj že pri nekaterih volitvah in obeta se nam tudi pri prihodnjih.

Nadalje pa moramo tudi že kar danes zabeležiti, da nismo mi, katoliško-narodna struja na Spodnjem Štajerskem, začeli za prihodnje deželnozborske volitve postopati na svojo roko in kaliti miru. Zato že tudi danes odvrčamo vse posledice od sebe.

Državni zbor.

Dunaj, 18. junija.

Jugoslovani zopet združeni.

Jugoslovanski poslanci so bili v tem zasedanju ločeni na tri, oziroma na štiri oddelke. Ti oddelki so bili: 1. Slovansko središče, h kateremu pripadajo katoliški Slovenci, 2. Čeha in 5. Rusinov (načelnik dr. Šušteršič); 2. Slovensko-hrvatski klub (načelnik dr. Ivčević); 3. Jugoslovanski napredni klub, kamor spadajo dr. Tavčar, dr. Ferjančič, Plantan, Gabersček in 2 Srba; 4. Divjak vitez Berks. Med poslanci prvega in drugega kluba ni bilo radi njihovih narodnih, političnih in verskih nazorov skoraj nikake razlike. Zato sta se dolgo časa pogajala o tem, da se združita v eden sam klub. To se je zdaj tudi srečno dognalo. Klub šteje 27 poslancev in se bo moralo na njega bolje ozirati od strani vlade, kakor se je to godilo do zdaj. Predsednika skupnemu klubu sta poslanca dr. Ivčević in dr. Šušteršič, podpredsednika dr. Ploj in Barwinski, zapisničarja dr. Stojan in dr. Ferri (Hrvat). Slovenski liberalci klubu ne bodo pristopili. Kaj bo storil vitez Berks, ne vemo. On je zdaj načelnik divjakov. (Divjaki se imenujejo tisti poslanci, ki ne pripadajo nobenemu klubu).

Nemški cesar in poslanec Klofač.

Nedavno je nemški cesar spregovoril pri neki slavnosti za Poljake silno razžaljive besede. Prusi zatirajo poljsko ljudstvo, kar ga prebiva na Nemškem, na vse mogoče načine. 200 milijonov mark so že potrošili, da

pokupijo poljska zemljišča ter jih izročijo Nemcem v roke. A zdaj zahteva pruska vlada zopet toliko svoto v iste namene. Poljski otroci ne smejo več slišati v šoli ni jedne besede v svojem materinem jeziku; še celo krščanski nauk se podučuje v ptujem, nemškem jeziku. Ko so se radi tega zadnjič poljske matere nekoliko raztogotile, začeli so jih Prusi tirati pred sodišča in v zapor. Pruski Poljaki imajo v pruskem deželnem zboru 14 poslancev, ki se sicer upirajo tem krivicam; a pruski luterani stojijo na strani vlade; edino katoliški poslanci pomagajo Poljakom. Ne premorejo pa katoliški poslanci ničesar, ker je večina na strani luteranov. Zdaj je tudi nemški cesar sam prišel luteranom na pomoč ter imenoval Poljake nesramneže. Pretečeni teden je češki socijalist Klofač radi teh besed, katere je izustil nemški cesar proti Poljakom, nemškega cesarja ostro prijel ter vprašal ministrskega predsednika, kaj namerava vkreniti nasproti takemu postopanju nemškega cesarja Wilhelma proti Poljakom. Ministrski predsednik je odgovoril, da na to vprašanje ne da nobenega odgovora. Zbornični predsednik pa je izrazil obžalovanje, da se nahaja v zbornici poslanec, ki tako napada nam prijateljskega vladarja. — Bog nas varuj takih prijateljev!

Nemiri v Lvovu.

V glavnem mestu Gališkem, v Lvovu, so delavci opustili delo radi prenizke plače. Prišlo je do velikih nemirov, tako da je vojaštvo moralo seči vmes ter delati red in mir. Pri tem je bilo na obeh straneh mnogo ranjencev, nekaj delavcev tudi ubitih. Socijalni demokrat Daszynski je radi tega strastno prijel vlado, češ, da ona nad tem veselje ima, če vojski ubijejo katerega delavca. Ministrski predsednik je branil vladne zastopnike ter obljubil natančno razložiti vse tamošnje razmere.

Razprava o davku na vožne liste.

Čehi so se dalje časa ustavljali razpravi o tem davku. Zahtevali so med drugim, da mora vlada poprej, ko se začne obravnavati o tem novem davku, vrniti njim odvzete jezikovne pravice. Ker so že začeli obstrukcijo, je to češkega ministra dr. Režeka tako razburilo, da je izstopil iz ministerstva. Po najnovejših sporočilih pa cesar ne privoli k njegovemu odstopu. Čehi so nehali od obstrukcije ter privolili, da se je začela razprava o vožnih listih. Ta davek bo nesel državi kakšnih 12 milijonov kron na leto. S temi novimi dohodki hoče vlada pokriti primanjkljaj z 2 milijonoma kron, ki bo nastal, ker se s 1. januarjem 1903 odpravijo državne

mitnice, se bojo zboljšale pokojnine uradnikov, uradniških vdov in sirot, in pomnožila plača diurnistov in avskultantov. Združena kluba Hrvatov in Slovencev ne glasujeta za to postavbo, ki nalaga nižjim slojem prebivalstva nova bremena. Načelnik jugoslovanskih naprednjakov je govoril za sprejem te postavbe. Jugoslovani so sicer vsi za odpravo mitnic in za boljšo plačo državnih uslužbencev, mislijo pa, da se morejo stroški za te stvari poiskati kje drugje, ne pa pri ljudstvu, katero že komaj prinaša težo dozdajšnjih davkov.

Podonavska parobrodna družba.

Država je tej družbi dajala v zadnjem desetletju po pol milijona kron na leto podpore. Zdaj pa predlaga, naj se ta znesek zviša na 1 milijon 200.000 kron na leto. Vlada namreč meni, da je družba neobhodno potrebna, da se izdelki naše industrije razpečavajo v podonavskih deželah. Za naše dežele pa, kjer se žito pridejuje, je na škodo, ker po nizki ceni uvaža semkaj ogersko žito. Vsenemški poslanci trdijo, da se pri družbi godijo razne goljufije in bi družba stajala lahko tudi brez državne podpore. Vlada je hotela, da se nova pogodba, katera naj traja za prihodnjih 10 let, še v tem zasedanju v zbornici dožene. Temu pa vsenemški poslanci nasprotujejo z vso odločnostjo ter grozijo z obstrukcijo. Trgovinski minister baron Call je opozoril na nasledke, ki bojo slabi za našo državo, če se pogodba še v tem zasedanju ne odobri. Skoraj gotovo pride na vrsto še le v jesenskem zasedanju.

Poslanec Malik.

Pretečeni teden je ta mož govoril v zbornici skozi celih 7 ur. Pravijo, da so mu njegovi tovariši Vsenemci obljubili več steklenic šampanjca, če bo zdržal skozi 7 ur. No in o čem je govoril? O zajcih. Pregranjal je liberalne in klerikalne zajce, povedal, da zajci imajo tudi bolezen v trebuhu. To je bila tudi vsenemška obstrukcija, ki je državi stala 4250 goldinarjev. Ravno ta Malik je napovedal še več drugih govorov, enega proti zlorabi lece, drugega proti štolnini; napovedal je, da prihodnjič bo govoril skozi 10 ur zaporedoma. Kdo ga bo poslušal? Tako brezplodno govorenje je grozna porota časa. Prigodilo se je, da govornika ne posluša nobeden poslanec — samo ubogi stenografi morajo zabeležiti vsako besedico, katero izusti govornik — za svoje volilce.

Odpis davkov.

Čeravno se je vlada hudo protivila, vendar se je sprejela postavba, katero je zbornici predložil Mladočeh dr. Dyk, vsled katere se

Kapljica vina me ogreje in s koščekom kruha se nasitim!

»Nič ne dobiš! Ker samega Kristusa pričakujem danes...«

»Kristusa samega?« začudi se deček in trepeče od mraza. »Ah, potem me ne zapodite od sebe brez pomoči! Glejte, Kristus je sam rekel: »Kar bodete storili kateremu mojih najmanjših bratov, to bodete meni storili!« Oh, gospod, usmilit se me zavoljo Kristusa!»

»Poberi se mi!« razsrdil se je mojster Štefan, »sicer...«

Toda ni izgovoril. Predno je bil vstal s stola, bil je deček hitro pri mizi in predno se je Štefan nadejal, že je sedel v svoji raztrgani in umazani obleki na prestolu. Štefan je stegnil roke, hoteč ga potegniti s prestola.

Ali ni mogel. Stegnjeni roki sta bili kakor otrpnili in teló kakor okamenelo. Nenavadna svetloba je kakor blisk zasvetila sobico in na prestolu je stal Kristus — v vsi svoji sijajnosti. Snežnobela obleka je ogrnjevala visoko osebo in bliščeč obraz je gledal otožno in strogo mojstra Štefana.

»Moj Bog in Gospod!« vzdihne starček in pade na kolena. Od strahu so se mu stresli vsi udje.

In Kristus je spregovoril. Njegov glas je donel močno, kakor glas odaljenega groma:

»Štefan, hotel si me videti. Tedaj, poglej me!«

A Štefan ni povzdignil glave in Kristusa ni pogledal.

Kristusov glas je zopet donel, a zelo milo in ganljivo: »O neumni človek! Mislil si, da me počastiš z jedjo in pijačo, s svilo in zlatom! Ali ne vladam celega sveta? Ali si nisem izvolil za svoje prvo stanovanje rajši revne jaslice kakor pa cesarski prestol. V revščini sem se porodil, v revščini sem umrl in revščino sem ljubil. Nočem tvojega bogastva, ne potrebujem tvojih jedij: tvojo ljubezen sem zahteval!«

»Gospod, jaz sem te vedno ljubil!« omenil je Štefan.

»In vendar si me v najslabšem vremenu v ubogem dečku hotel zapoditi iz tvoje hiše!«

»O Kriste, jaz nisem vedel...«

»Toda mogel si vedeti...«

»Vse, Gospod, kar imam, tebi darujem.«

»Ne zahtevam tega od tebe! Daj mi bisere, ali bisere solz, katere si posušil s svojo ljubeznijo; daj mi zlato radostnega nasmeha, katerega si ti na ustnicah nesrečnega povzročil; daj mi jed, ali jed, s katero se lačen nasiti!« »O kristjani!« rekel je Kristus, »verujete v mene in častite me s svojimi ustmi, a v revnih svojih bratih pa me še

vedno križate! Ako me hočeš zopet videti, ljubi me v svojih bratih!«

Besede Kristusove so se izgubile kakor ginljiva godba v tihi daljavi... in prestol je bil zopet zapuščen.

Dolgo je še mojster Štefan klečal ves potr in žalosten pri prestolu. Potem je pa povzdignil glavo, položil roki na prsi in vzdihnil otožno:

»O moj Bog! Živel sem zastoj, živel sem le za-se. Sedaj pa, o Kriste, hočem si prizadevati, da bom tebe zamogel zopet videti!«

Spomini iz Nemčije.

Železnice. Po železnici prestopil sem nemško mejo tja in nazaj, torej pričenem z železnicami. Vožnja po Nemčiji je mnogo pripravnejša od naše; po Pruskem imajo tudi četrti razred, kjer se vozi skoro zastoj, in pri nas? še karte bodo obdačili. V vsakem vozu dobiš kupico vode in pripravo za umiti. Vseskozi pokladajo mesto lesenih železne prage, po katerih se vozi mirno in tiho. Kondukterji te celo vožnjo ne nadlegujejo, vozovnico preščeipne le vratar pri vstopu. — A če tudi je vožnja zložna, vendar je tudi mene skelelo po kosteh, ako vam povem, da sem prevozil daljavo od 3133 kilometrov.